

Odborný článek

Pochybení při ohledání místa činu a jejich procesní důsledky

Kateřina Kolářová

Autorka je koncipientkou v advokátní kanceláři a doktorandkou na Katedře trestního práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy. Oblastí zájmu je dlouhodobě problematika trestního práva.

Abstrakt

Ohledání místa činu je bezesporu jedním ze základních a nejdůležitějších úkonů trestního řízení. Orgánům činným v trestním řízení umožňuje získat ucelený obraz o pachatelově činnosti na konkrétním místě činu. Kvalitně provedené ohledání místa činu představuje podklad pro tvorbu kriminalistických verzí a důkladně zajištěné stopy tvoří základ pro budoucí důkazy. Cílem této práce bylo nejen představit právní a kriminalistické aspekty ohledání místa činu, ale primárně poukázat na nedostatky, které mohou při nesprávném provedení ohledání místa činu nastat. Tato pochybení jsou následně promítnuta do mediálně známé kauzy manželů Stodolových, kde autorka detailně rozebírá jejich trestnou činnost. V závěru této práce jsou nastíněny možné úpravy týkající se problematiky ohledání místa činu, které by mohly v budoucnu přinést alespoň částečné sblížení teorie a praxe.

Abstract

Searching the crime scene is undoubtedly one of the fundamental and most important at in criminal proceedings. It enables law enforcement authorities to obtain a comprehensive picture of the offender's activities in a specific crime scene. A well-conducted inspection of the crime scene provides the basis for the creation of criminalistic versions, and thoroughly secured traces form the radix for future evidence. The goal of this work was not only to present the legal and criminalistic aspects of the crime scene investigation, but primarily to point out the shortcomings that may arise when the crime scene investigation is performed incorrectly. These misconducts are subsequently projected into the media-famous case of the Stodolovi, where the author analyzes their criminal activity in detail. At the end of this work, possible modifications regarding the issue of crime scene inspection are outlined and could bring about at least a partial rapprochement of theory and practice in the future.

Úvod

Trestný čin je ve společnosti chápán jako jednání, které útočí na přirozená práva jednotlivců a zároveň poškozují společnost jako celek. Samozřejmě ne každý trestný čin vyvolá ve společnosti obecné pohoršení, avšak většina z nich dokáže v mnohých z nás vzbudit pocit nebezpečí a potřebu nějakým způsobem zasáhnout, ať už v podobě komentáře na sociálních sítích, či veřejného odsouzení. S ohledem na nyní vymezené pojetí trestného činu je zřejmé, že sama společnost má zájem na tom, aby odhalování trestné činnosti probíhalo rychle a efektivně. K takovému zajištění slouží mimo jiné orgány činné v trestním řízení, jimiž se ve smyslu § 12 odst. 1 trestního řádu¹ rozumí soud, státní zastupitelství a policejní orgán.

S ohledem na to, že v rámci trestního řízení dominují dvě základní stadia, kterými jsou přípravné řízení a řízení před soudem, jsou takto rozděleny i role výše uvedených orgánů činných v trestním řízení.² V přípravném řízení má esenciální roli nejen státní zastupitelství, ale primárně policejní orgán. Ten má v trestním řízení relativně samostatné postavení. Jeho základní činností je provádět veškeré (nejen) prvotní úkony a shromáždit dostatek podkladů pro řízení před soudem.

Policejní orgán má k dispozici nespočet úkonů dle trestního řádu, které mu umožňují snadněji zjistit skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin a kdo je jeho pachatelem. Jedním z těchto úkonů je též ohledání místa činu.

Primárním cílem předkládané práce je poukázat na význam ohledání místa činu v trestním řízení. Čtenář je následně postupně seznamován s jednotlivými procesními důsledky, které mohou nastat u pochybení při ohledání místa činu. Důraz je kladen primárně na následky pramenící z jednotlivých pochybení, zejména na použitelnost institutu jako důkazního prostředku v řízení před soudem. Není opomenut ani důsledek spočívající v možném zmaření trestního řízení, jehož příčinou je zejména znehodnocení stop či dalších podstatných důkazů. V práci je použita zejména metoda analytická, na jejímž základě jsou popsány a analyticky zhodnoceny pojmy a úkony související s prováděním ohledání místa činu. Pro účely praktické části byla zvolena empirická metoda výzkumu spočívající v analýze případové studie jedné z nejvýznamnějších kauz v historii kriminalistiky – manželů Stodolových.

Práce mimo úvodu a závěru sestává ze tří kapitol. V první kapitole jsou obligatorně vymezeny jednotlivé pojmy a základní zásady související s předmětnou problematikou. Druhá kapitola obsahuje výčet konkrétních pochybení, která mohou při ohledání místa činu nastat. V dané kapitole je též předložen souhrnný nástin procesních důsledků. Třetí kapitola se věnuje praktické aplikaci poznatků z teoretické části. V uvedené kapitole je čtenář seznámen s konkrétní případovou studií, v níž se objevují konkrétní pochybení související nejen s ohledáním místa činu.

S ohledem na rozsah předkládané práce je téma zúženo na problematiku jednotlivých pochybení, k nimž v praxi může docházet. Cílem je tak poskytnout ucelený pohled na řešenou tematiku.

1. Místo činu

Při spáchání trestného činu čelí orgány činné v trestním řízení mnoha nástrahám. Jejich základním úkolem je zjistit, zda se trestný čin stal. Pokud ano, je zapotřebí označit jeho pachatele a vymezit veškeré další okolnosti, které umožní naplnit jednotlivé znaky trestného činu ve smyslu § 13 odst.

1 trestního zákoníku³. Základním znakem je protiprávnost. Jelínek ve svých publikacích dále rozlišuje znaky uvedené v zákoně na dva základní druhy. Jedná se o obecné znaky uvedené v zákoně, mezi které patří věk a přičetnost. U mladistvých pachatelů⁴ se navíc setkáváme s dalším znakem – rozumovou a mravní vyspělostí.⁵ Mezi znaky skutkové podstaty neboli typové znaky spadá pachatel, subjektivní stránka trestného činu, objekt a objektivní stránka trestného činu.⁶

Problematikou místa činu se v minulosti zabývalo mnoho autorů.⁷ Je tak zřejmé, že ho nelze jednoznačně charakterizovat. Zároveň je nutno zdůraznit, že jeho vymezení může být jak z hlediska trestněprávního, tak kriminalistického. Pro účely předkládané práce je však relevantní hledisko kriminalistické. Z tohoto pohledu lze místo činu definovat jako všechna místa, kde pachatel vykonával svou trestnou činnost a kde se nacházejí informace důležité pro objasnění prověřované události.⁸ Nejedná se však o obligatorní znak skutkové podstaty trestného činu, nýbrž o znak fakultativní. Je na místě připomenout, že ne každé místo činu představuje též místo trestného činu. Obě místa se charakterizují určitým ohraničeným prostorem, který má význam pro trestní řízení.⁹ Lze si však představit situaci, kdy pachatel trestného činu usmrtí svou oběť ve svém bytě, a poté, aby za svými činy tzv. zamezl stopy, ukryje oběť na jiném místě. Byt tak v daném případě představuje místo trestného činu, neboť právě zde došlo ke kriminalisticky relevantní události, a nález mrtvolky pak ohraničuje místo činu. Předmětné dělení je však využíváno pouze v rovině teoretické, nikoli praktické. Rozlišení spočívá ve faktické míře přesvědčení, zda byla na daném místě naplněna skutková podstata trestného činu, či nikoliv.

Jak již bylo uvedeno, význam místa činu je dvojí. Z hlediska trestního práva je relevantní zejména pro určení příslušnosti orgánů činných v trestním řízení a k prvotní právní kvalifikaci skutku.¹⁰

1.1 Ohledání místa činu

Ohledání patří mezi základní taktické kriminalistické metody. Konrád jej definuje jako „*metodu kriminalistické praktické činnosti, jejíž podstata spočívá v cílevědomém, přímém, bezprostředním pozorování a zkoumání kriminalisticky relevantních objektů vlastními smysly orgánů činných v trestním řízení, ve vyhledávání změn, dokumentování stavu objektů a hodnocení vlastních zjištění*“.¹¹ Leč se jedná o definici složitou, Konrád metodu ohledání vystihl velice příznačně. Ohledání umožňuje orgánům činným v trestním řízení svými vlastními smysly pozorovat, jak se pachatel na místě činu choval. Právní zakotvení ohledání nalezneme v § 113 trestního řádu. Jedná se však o úpravu čistě obecnou, která se vztahuje na všechny druhy ohledání.¹²

Ohledání místa činu je ve smyslu trestního řádu neodkladným a neopakovatelným úkonem.¹³ Proto je při jeho provádění zapotřebí mít na paměti čtyři základní zásady:¹⁴

- a. **Zásada řízení ohledání jediným vedoucím** – ohledání místa činu je zpravidla prováděno tzv. výjezdovou skupinou, sestavenou z vyšetřovatele, kriminalistického technika a operativního pracovníka. Případně jsou její součástí též další odborníci – např. balistik, psovod či mechanoskop. Aby bylo zamezeno maření účelu ohledání, je zapotřebí, aby skupina byla celkově organizována a koordinována. Toho je docíleno rozdělením úkolů dle odbornosti členů skupiny. Tito jsou tak bezprostředně podřízeni vedoucímu ohledání, který odpovídá za úplnost a správnost provedeného ohledání.
- b. **Zásada neodkladnosti ohledání** – každá materiální stopa vytvořená na místě činu má nejvyšší

důkazní hodnotu v době jejího vytvoření. Ohledání má být provedeno bezprostředně po získání informace o spáchání trestného činu. Pokud by byla zásada porušena, může docházet ke znehodnocení stop, a to nejen v důsledku lidské činnosti, ale i přičiněním vnějších okolností (povětrnostní vlivy či špatná viditelnost).

- c. **Zásada neopakovatelnosti ohledání** – v teorii rozlišujeme ohledání prvotní, doplňující a opakované.¹⁵ Neopakovatelnost se pojí s opakovaným ohledáním. Toto by se však mělo provádět pouze za předpokladu, že subjekt ohledání byl nucen jej přerušit v důsledku objektivních faktorů (např. špatná viditelnost, nepříznivé povětrnostní podmínky). Absentuje-li rozumný důvod pro opakování ohledání, je zřejmé, že bylo prvotní ohledání provedeno nedůsledně.
- d. **Zásada nezastupitelnosti ohledání** – z podstaty ohledání je zřejmé, že místo činu lze vnímat pouze vlastními smysly. Tato metoda umožňuje orgánům činným v trestním řízení přímé, objektivní pozorování daného prostoru. Ohledání tak nikdy nelze nahradit jinými procesními úkony.

Cílem ohledání místa činu je umožnit orgánům činným v trestním řízení vytvořit si vlastní obraz místa činu a zajistit veškeré důležité stopy, které jsou předmětem dalšího zkoumání. Součástí závěrečné fáze ohledání je příprava dokumentace. Na základě provedeného ohledání a dokumentace je možné připravit jednotlivé kriminalistické verze, které orgánům činným v trestním řízení umožní zaměřit vyšetřování jedním směrem. Účelem je zjištění veškerých podstatných informací, které pomohou zjistit, zda a jaký trestný čin byl spáchán, kdo, jak, proč a čím jej spáchal a případně další relevantní skutečnosti.

1.2 Dokumentace ohledání místa činu

Kriminalistická dokumentace tvoří ucelený soubor informací zjištěných z provedeného ohledání místa činu. V souladu s § 113 odst. 2 trestního řádu se musí jednat o úplný a věrný obraz předmětu ohledání. Je tedy zapotřebí dbát na řádnou tvorbu jednotlivých částí dokumentace. Kvalitní zpracování dokáže osobám, které nebyly ohledání přítomny, poskytnout kompletní pohled na situaci na místě činu a stopy zde zajištěné.

Chmelík uvádí pět základních druhů dokumentace. Základem je protokol o ohledání místa činu, jenž je doprovázen topografickou a fotografickou dokumentací. V závažnějších případech se přikládá též videodokumentace.¹⁶ V současné době má policejní orgán k dispozici i zvláštní druhy dokumentace, např. prostorové laserové skenování objektu.¹⁷

Pro účely trestního řízení je zásadní vyhotovení protokolu o ohledání místa činu. Tento je rozdělen na tři základní části – úvodní, popisná a závěrečná, přičemž informace o situaci na místě činu jsou obsaženy v části popisné.¹⁸

2. Procesní pochybení a jejich důsledky

S ohledem na podstatu ohledání místa činu jako jednoho ze základních stavebních kamenů trestního, resp. přípravného řízení, je zapotřebí ho provádět skutečně pečlivě, za současného dodržení všech základních zásad. Obecná nauka rozlišuje tři druhy ohledání dle posloupnosti.¹⁹ Jedná se o ohledání prvotní, doplňující a opakované:

- a. **Prvotní ohledání** – již z názvu je zřejmé, že se jedná o základní ohledání místa činu. Policejní orgán se poprvé seznamuje se skutečnostmi relevantními pro možné budoucí trestní řízení. Prvotní ohledání musí být prováděno velice pečlivě, neboť poskytuje policejnímu orgánu základní informace o místě činu.
- b. **Doplňující ohledání** – jedná se o ohledání již jednou ohledávané věci, která se v průběhu vyšetřování stala předmětem doličným.²⁰ Případně se můžeme s doplňujícím ohledáním setkat v případech, kdy bylo nutné prvotní ohledání přerušit v důsledku nepříznivých povětrnostních podmínek či špatné viditelnosti. Nejedná se o nesprávně provedené ohledání místa činu, nýbrž, s ohledem na nové skutečnosti, je zapotřebí předchozí ohledání doplnit.
- c. **Opakované ohledání** – pokud musí být ohledání prováděno opakovaně, jedná se převážně o následek nedůslednosti jeho provedení. Takto provedené ohledání má nižší důkazní hodnotu, neboť v důsledku plynutí času dochází ke znehodnocení stop a dalších skutečností relevantních pro trestní řízení.

S ohledem na výše uvedené lze shrnout, že je to právě prvotní ohledání, které musí být provedeno opravdu pečlivě a detailně, aby nedocházelo ke znehodnocení, či dokonce zničení důležitých důkazních prostředků a tím tak i k (byť i nedbalostnímu) maření trestního řízení.

Není pochyb o tom, že policejní praxe je činností velice náročnou a musí být vykonávána vždy na požadované úrovni. V praxi se lze setkat s případy, kdy je ohledání místa činu provedeno nekvalitně, a to ať už v důsledku důvodů subjektivních, či objektivních. Je zřejmé, že každé takové pochybení má určité důsledky. V následujících podkapitolách budou rozebrána jednotlivá pochybení, s nimiž má dosavadní (nejen) policejní praxe zkušenosti a jejichž důsledky se promítají do trestního řízení jako celku.

2.1 Nedodržení základních zásad ohledání místa činu

Zásady ohledání místa činu představují základní mantinely jeho provádění. Je tak třeba bez výhrad dbát na jejich dodržování. S ohledem na fakt, že policejní orgán je orgánem relativně samostatným, jsou mu svěřeny určité pravomoci, které je nejen oprávněn, ale i povinen v rámci své působnosti vykonávat. Tato povinnost je zakotvena v § 2 odst. 5 trestního řádu a tvoří základ pro další působení orgánů činných v trestním řízení. V kriminalistice však dochází k případům, kdy jsou základní zásady východiskem pouze teoretickým, nikoli prakticky využívaným.

Vzhledem k tomu, že všechny níže uvedené zásady spolu souvisí, je tomu tak i co do následků při jejich porušení. Mezi základní procesní důsledky tak patří zejména snížení důkazní hodnoty stop či jejich zničení. V důsledku toho může docházet k maření prověřování či vyšetřování. Může však vyvstat i otázka odpovědnosti, a to jak kárné a správní, tak i trestněprávní. V případech závažného porušení povinností lze dovodit trestní odpovědnost za trestný čin maření úkolu úřední osoby z nedbalosti dle § 330 trestního zákoníku. Policejní orgán, resp. odpovědný policista, patří do skupiny osob uvedených v § 127 odst. 1 písm. e) trestního zákoníku. Z toho postavení vyplývá povinnost postupovat v souladu se zásadou oficiality. Vzhledem k postavení trestněprávní odpovědnosti jako institutu *ultima ratio* se nyní nacházíme v rovině teoretické. Avšak za předpokladu, že by se jednalo o natolik zásadní pochybení, které by znamenalo kruciólní zásah do trestního řízení, lze odpovědnost *ad hoc* dovodit. Touto problematikou se v minulosti zabýval Nejvyšší soud v jednom

ze svých usnesení²¹. V dané věci šlo o příslušníka Policie ČR, který v rozporu s interním předpisem nezajistil mj. provedení ohledání místa činu. Nejvyšší soud se v dané věci zabýval otázkou, kam až sahá trestněprávní odpovědnost za trestný čin maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti dle § 159 odst. 1 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon.²² Skutkovou podstatu citovaného trestného činu bylo možno naplnit jen v důsledku závažných případů nedbalostního porušení povinností veřejného činitele, jehož následkem by bylo zmaření nebo podstatné ztížení důležitého úkolu. Definice podstatného ztížení spočívala dle Nejvyššího soudu ve vytvoření situace, kdy sice bylo možné splnit důležitý úkol, avšak pouze s mimořádnými či velkými obtížemi. Pro jeho splnění by tak bylo zapotřebí vynaložit velké množství energie, času a prostředků. Lze tedy konstatovat, že trestněprávní odpovědnost za trestný čin dle aktuálního § 330 trestního zákoníku připadá v úvahu pouze za předpokladu, že se jedná o natolik zásadní úkon, jehož neprovedení by mělo podstatný význam z hlediska ztížení procesu odhalování trestné činnosti. Neprovedení úkolu by tak znamenalo kompletní zmaření vyšetřování.

2.1.1 Zásada řízení ohledání jediným vedoucím

Většina druhů ohledání vyžaduje týmovou práci. Vždy je zapotřebí, aby ohledání vedl pouze jediný vedoucí celého týmu. Z takového postavení pramení určitá míra odpovědnosti za provedený úkon.²³ Je to právě vedoucí oddělení, který v závislosti na situaci na místě činu rozděluje úkoly jednotlivým členům výjezdové skupiny, a to v závislosti na jejich odbornosti. Tyto osoby jsou vedoucímu po rozdělení plně podřízeni. Vedoucí zpravidla odpovídá i za dokumentaci ohledání jako celku. S ohledem na fakt, že i kriminalistický technik se řadí mezi subjekty uvedené v § 12 odst. 1 trestního řádu, může být část dokumentace svěřena i jemu. V konečném důsledku je to však vždy vedoucí ohledání, který odpovídá za úplné provedení ohledání místa činu.²⁴

Absentuje-li odpovědná osoba, nastává na ohledávaném místě chaos, nekompetentnost a zpravidla dochází ke zmaření účelu a případnému znehodnocení výsledku ohledání. Důsledkem porušení této zásady je tak znehodnocení či zničení jednotlivých stop.

2.1.2 Zásada neodkladnosti ohledání

Policejní orgán je povinen v souladu s § 158 odst. 1 trestního řádu učinit všechna potřebná šetření a opatření k odhalení skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin. K tomu mu slouží mj. institut neodkladných a neopakovatelných úkonů.²⁵ Na místě činu se zpravidla nachází velké množství stop, které jsou zajištěny a následně převezeny na příslušný odbor kriminalistické techniky a expertíz. Po jejich zkoumání je vypracováno odborné vyjádření ve smyslu § 105 odst. 1 trestního řádu, které slouží jako důkaz dle § 89 odst. 2 trestního řádu. Podstata stop tkví v tom, že se plynutím času razantně snižuje jejich informační hodnota, proto je nutné ohledání místa činu provést ihned po vyrozumění o skutečnostech nasvědčujících spáchání trestného činu a veškeré stopy urychleně zajistit. Sepsáním protokolu o ohledání místa činu provedeném jako neodkladný a neopakovatelný úkon se zahajuje trestní řízení a policejní orgán může činit další kroky k nalezení pachatele. V protokolu o neodkladném a neopakovatelném úkonu musí být vždy uvedeno, na základě jakých skutečností bylo k takovému postupu přistoupeno.²⁶ Za předpokladu, že by policejní orgán takto neučinil, jednalo by se o postup v rozporu se zákonem. Tímto způsobem se protokol stává relativně neúčinným do doby, dokud nebude tato vada odstraněna.

Je tedy zřejmé, že procesní důsledky plynoucí z porušení této zásady jsou podobné jako u výše popsané zásady řízení ohledání jediným vedoucím. Porušením dochází ke snížení či zničení informační hodnoty stop a tím i k celkovému maření trestního řízení.

2.1.3 Zásada neopakovatelnosti ohledání

V praxi nastávají případy, kdy je pachatel chycen při činu, bezprostředně poté nebo kdy je k dispozici alespoň částečná identifikace pachatele. Vina pachatele se tak jeví jako pravděpodobná. Policejní orgán tak částečně rezignuje na řádné provedení ohledání místa činu. Takový postup je však nejen neefektivní, ale i v rozporu s trestním řádem.²⁷ Na konci přípravného řízení se policejní orgán může potýkat se situací, že mu bude případ ze strany státního zastupitelství vrácen k doplnění ve smyslu § 174 odst. 2 písm. d) trestního řádu. Případně se s vrácením spisu lze setkat i v rámci předběžného projednání obžaloby, a to na základě § 188 odst. 1 písm. e) trestního řádu.

Policejní orgán je následně nucen ohledání místa činu provést znovu. Místo činu však bude odlišné a četnost stop zde se nacházejících bude nízká, až nulová.

2.1.4 Zásada nezastupitelnosti ohledání

Je vyloučeno, aby ohledání místa činu bylo nahrazeno jiným úkonem. V některých případech se ohledání místa činu může jevit jako nadbytečné, a to v závislosti na existenci dalších usvědčujících důkazů. I přes to je vždy nutné, aby orgány činné v trestním řízení postupovaly v souladu s trestním řádem a skutečně činily veškeré kroky k odhalení trestné činnosti. Policejní orgán se v takovýchto případech může opět setkat s opakovaným vrácením spisu k doplnění, s čímž dále souvisí snížení informační hodnoty nově zajišťovaných stop.

2.2 Subjektivní provádění ohledání místa činu

Orgány činné v trestním řízení si musí být vědomy toho, že jejich činnost je ryze objektivní. Je zapotřebí vyvarovat se situací, ve kterých by docházelo k tvorbě subjektivních verzí ještě před samotným ohledáním místa činu a toto přesvědčení by mělo vliv na jeho provedení. Takto předem vykonstruovaný nástin prověřované události je nepřipustný. Je nepřijatelné, aby v důsledku předem vytvořené subjektivní verze docházelo k přehlížení důležitých skutečností či negativních okolností, s touto verzí nekorespondujících.²⁸

Tvorba kriminalistických verzí je nedílnou součástí metodiky vyšetřování jednotlivých trestných činů. Umožňuje orgánům činným v trestním řízení vytvořit si možný sled událostí, které se na daném místě činu mohly stát. Vytvoření těchto verzí by mělo přicházet v úvahu až po provedení ohledání místa činu. Je zřejmé, že policejní orgán si zpravidla ještě před příjezdem na místo činu vytvoří svou verzi prověřované události v návaznosti na dostupné informace. Avšak nelze připustit, že by takovýto postup měl jakýmkoli způsobem ovlivnit proces ohledání místa činu.²⁹ Za předpokladu, že by skutečně byly získány takto zkreslené výsledky, jednalo by se nejen o zásadní porušení zásady oficiality, ale i o porušení práva na obhajobu, které by v konečném důsledku mohlo být důvodem pro obnovu řízení.³⁰

2.3 Nesprávné zajišťování a hodnocení stop

Pro účely dalšího zkoumání stop je zapotřebí, aby byly důkladně zajištěny. Bylo by tak na místě toto vždy konzultovat s kriminalistickým technikem či ve složitějších případech s kriminalistickým expertem. S ohledem na skutečnost, že kriminalistický technik je obligatorní člen výjezdové skupiny³¹, je na vedoucím, zda je zapotřebí přizvat též kriminalistického experta. V současné době neexistuje metodika upravující postup zajišťování stop. V praxi tak bude zpravidla docházet k prvotnímu zajištění stop, které jsou náchylné ke zničení, zejména stopy pachové, mikrostopy a daktyloskopické stopy.

Za předpokladu, že by tato zásada nebyla respektována, může docházet nejen k maření vyšetřování, ale i k porušování zásady volného hodnocení důkazů. Například pachové stopy jsou s ohledem na jejich povahu náchylnější ke zničení než stopy daktyloskopické. Lze si představit situaci, kdy při zajištění daktyloskopických stop dojde k manipulaci se stopou pachovou. Takovéto zajištění stop může budít pochybnosti o jejich originalitě a objektivním zajištění. Toto může v řízení před soudem vést k rozhodnutí o nepřipuštění důkazu.³²

2.4 Doplnující ohledání

S ohledem na povahu doplňujícího ohledání se v případech pochybení bude jednat spíše o ta, která nelze subjektivně ovlivnit. Spadají sem zejména špatné povětrnostní podmínky, nesprávné osvětlení a další. Může však nastat situace, kdy je ohledání místa činu přerušeno pouze z toho důvodu, že není dostatečně kvalifikovaně chráněn objekt ohledání před rušivými vlivy. Důsledkem tak bude znehodnocení stop nacházejících se na místě činu.

Je třeba si uvědomit, že je nutné dbát na důkladnou přípravu před příjezdem na místo činu a neustále zvyšovat odbornost jednotlivých členů výjezdové skupiny. Nelze samozřejmě žádat vytvoření specializovaných útvarů, jejichž úkolem by byla pouze ochrana objektu ohledání. Tato povinnost je v současné době svěřena dalším příslušníkům policejního orgánu, kteří dbají na jeho řádné zabezpečení. K dispozici jsou například velké policejní stany či světelné nástroje, přičemž základní prostředky jsou povinnou výbavou každého vozidla kriminalistického technika.

2.5 Dokumentace ohledání místa činu

V předchozích kapitolách byl již zdůrazněn význam dokumentace ohledání místa činu. Jedná se o určitý soupis informací umožňujících představu o situaci na místě činu osobám, které se zde nenacházejí.³³ Základní součástí každé dokumentace je protokol o ohledání místa činu.³⁴ Tento poskytuje představu o situaci na místě činu a jeho prostorovém uspořádání, možnost posoudit objektivnost provedení ohledání, způsob zajištění stop a další. Dbát na správné provedení dokumentace by tak mělo být jedním z primárních úkolů vedoucího ohledání. Po příjezdu na místo činu může vedoucí pověřit částí dokumentace kriminalistického technika, který ji provádí i během zajišťování jednotlivých stop.

Policejní praxe má v současné době k dispozici různé druhy zařízení ke zkvalitnění dokumentace. Mezi ty základní patří institut topografické dokumentace (náčrtek či pláněk), fotodokumentace či

videozáznam. Mezi zvláštní způsoby dokumentace patří např. systém SPHERON, který obsahuje sférickou kameru, s jejíž pomocí lze vytvořit dokonalý obraz místa činu.³⁵ Není pochyb o tom, že čím kvalitnější druh dokumentace je na místě činu použit, tím objektivnější a snazší bude hodnocení ohledání místa činu jako důkazu v trestním řízení. Proto ideální postup ze strany policejního orgánu je využití veškerých jmenovaných druhů dokumentace.

Základ dokumentace však tvoří protokol a jeho přílohy, jmenovitě zpravidla plánek a náčrtek. V praxi je třeba dbát na soulad topografické dokumentace s informacemi uvedenými v protokolu. Za předpokladu, že by docházelo k nesrovnalostem, může takovýto postup vést k absolutní nepoužitelnosti důkazu, neboť soud může nabýt pochybností o objektivnosti zajištěných stop či samotného ohledání.³⁶ V souladu s nyní uvedeným je zapotřebí zdůraznit, že i jednotlivé označení stop musí být shodné jak v protokolu o ohledání místa činu, tak v případné další dokumentaci. Jinak se policejní orgán vystavuje stejným procesním důsledkům.

Mezi další problémy patří subjektivní hodnocení ohledání místa činu. Lze se setkat s případy, kdy členové výjezdové skupiny již na místě činu předčasně hodnotí skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin. V daném případě půjde o rozpor se zásadou oficiality, který může vést k podání stížnosti na postup policejního orgánu.

S ohledem na skutečnost, že po provedení ohledání na místě činu je vždy zapotřebí řádná protokolace, je nutné takto činit i v případech „neúspěšného“ ohledání, resp. takového, které nevedlo k získání informací důležitých pro objasnění věci. I přes to, že se uvedený postup může zdát nadbytečný, jde o praktické řešení. Za prvé se takto vymezují negativní okolnosti a tím se zužuje okruh nejen možných kriminalistických verzí, ale i pachatelů. Za druhé se lze vyhnout případnému vrácení věci v důsledku neúplného přípravného řízení. Tímto by byla ostatně ohrožena též zásada rychlosti a hospodárnosti řízení. Za předpokladu, že by o ohledání nebyl sepsán vůbec žádný záznam a toto jednání by mělo zásadní význam pro účely trestního řízení, lze uvažovat o aplikaci trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti ve smyslu § 330 trestního zákoníku.³⁷

3. Kazuistika – manželé Stodolovi

Případ Dany a Jaroslava Stodolových představuje jednu z nechvalně známých kapitol české kriminalistiky. Jedná se manželský pár, který byl schopen během 379 dní spáchat nejméně 8 brutálních loupežných přepadení, která následně skončila smrtí jejich obětí. V předmětné kauze se objevuje nespočet pochybení, a to nejen na straně policejního orgánu. Ostatně i sami manželé Stodolovi některá místa svých činů zinscenovali tak, aby vše vypadalo jako nenásilná smrt.

Jak již bylo výše uvedeno, na nesprávném postupu přípravného řízení se skutečně nepodílel pouze policejní orgán. Značné pochybení lze spatřovat i na straně lékařů, kteří prováděli ohledání mrtvol na místě činu, a lékařů provádějících následnou pitvu usmrcených obětí. Během prováděných pitev byly vysloveny závěry, že se ve většině případů jednalo o sebevraždu. Znalci se totiž nezabývali všemi relevantními skutečnostmi, nýbrž pouze svými poznatky, čímž dospěli k nesprávným závěrům. Problematika nesprávného postupu lékařů v předmětné kauze je však natolik obsáhlá a komplexní, že není v mých silách ji v předkládané práci obsáhnout. Ostatně hodnocení postupu lékařů není v dikci práva, nýbrž medicíny. Z nyní uvedeného však plyne ponaučení, že při sebemenších nesrovnalostech při ohledání mrtvol na místě činu je vždy vhodné nařídít pitvu soudní. Při provádění pitvy je však

třeba dbát i na odbornost pitvajícího lékaře.³⁸

Vzhledem k tomu, že manželé Stodolovi spáchali více vražd, je vhodné si stručně připomenout, jak se těchto 8 vražd vlastně stalo a která pochybení se při vyšetřování stala osudnými.

První vražda – obětí byl postarší muž, na kterého měl z manželské dvojice zaútočit Jaroslav Stodola. Prvotní plán byl vniknout do domu, muže svázat, okrást a následně utéct. Muž však svému útočníkovi vzdoroval a odhalil jeho tvář, načež Stodola zpanikařil a muže uškrtil z obavy možného odhalení. Vrah si i poté počínal velmi organizovaně, neboť tělo mrtvého odtáhl do postele, přikryl jej, kolem postele rozestavěl svíčky, od kterých posléze dům vzplanul. Místo činu bylo tak dokonale zinscenováno jako náhodné úmrtí, resp. sebevražda, a to právě s ohledem na vznik požáru. Ostatně fakt, že se jednalo o sebevraždu, stanovil lékař přivolaný na místo činu, který provedl ohledání mrtvoly. Při následné pitvě těla byly zjištěny skutečnosti nasvědčující tomu, že se o sebevraždu rozhodně nejednalo. Případ byl však z kriminalistického hlediska vyhodnocen nesprávně a v roce 2002 odložen, neboť se dle policejního orgánu nejednalo o trestný čin. Až nařízení exhumace těla ukázalo, že byla spáchána vražda.³⁹ Je zřejmé, že v daném případě se jednalo o pochybení na straně lékaře provádějícího prvotní ohledání mrtvoly na místě činu a pitvajícího lékaře. Nejednalo se však o jediné pochybení. V protokolu o ohledání místa činu ze dne 16. listopadu 2001, č. j. ORKH-391/Zb-Tč-2001, jsou uvedeny informace, které vyšetřující orgán měly vést ke zvážení, zda se v daném případě nejednalo o cizí zavinění. V protokolu bylo mj. uvedeno: „V levé části této místnosti je umyvadlo. Pod tímto umyvadlem na podlaze je malá stružka krve, zde zajištěna biologická stopa č. 1 a 2 – krev z podlahy.“ I přes skutečnost, že byla tato stopa zajištěna, nebyla nikdy zkoumána. Toto pochybení vyvolalo jednu z prvních řetězových reakcí, v důsledku kterých se manželům Stodolovým dařilo svou trestnou činnost skrývat po dlouhou dobu.

Druhá vražda – obětí byla žena, která bydlela ve vedlejším domě, v němž se udála první vražda. V tomto případě se jednalo o společnou práci obou manželů Stodolových. Do domu nejprve vnikla Dana Stodolová a napadla nic netušící ženu, která se v předmětné době dívala na televizi. Poté přišel na řadu Jaroslav Stodola, který za pomoci své ženy oběť svázal, a společně se dali do prohledávání domu. Objevíli však pouze malé množství šperků, proto se vrátili k poškozené a nutili ji, aby uvedla další skryté věci. Když odmítla spolupracovat, Jaroslav Stodola ji uškrtil. Manželé tělo následně ukryli na zahradě oběti, kde vykopali mělký hrob, kam zavražděnou uložili spolu s jejími každodenními věcmi. Místo činu vypadalo zcela nevinně a připomínalo pouhý odjezd oběti na delší pobyt. Po nahlášení pohřešované ženy bylo přistoupeno k ohledání místa činu, které započalo dne 8. 12. 2001 v 18:00 hodin a bylo ukončeno téhož dne ve 21:30 hodin. Během tohoto časového úseku byl důkladně ohledán pouze dům oběti, nikoliv celý pozemek včetně zahrady. I přes fakt, že protokol o ohledání místa činu ze dne 8. 12. 2001, č. j. ORKH-1425/Zb-2001, obsahuje rozsáhlé informace o obydlí, není zde jediná zmínka o pozemku jako takovém. Při ohledání byly zajištěny i biologické stopy, dle doslovného znění se jednalo o „zaschlé červené skvrny“. Ani tento fakt nevedl k následnému ohledání zahrady. Při vyšetřování druhé vraždy došlo k zásadnímu pochybení policejního orgánu při ohledání místa činu, které bylo provedeno neúplně. Až dne 4. 5. 2002 bylo přistoupeno k ohledání zahrady z důvodu oznámení o nález lidské ruky na daném pozemku. Tuto skutečnost policii oznámil zeť oběti, který již od počátku prověřování opakovaně uváděl, že jeho tchýně byla zavražděna. Během ohledání bylo zajištěno nespočet stop, mj. i peněženka oběti s doklady. Z nyní uvedeného je zřejmé, že již v době prvotního ohledání existovala důvodná obava, že se jedná o násilnou smrt. Toto bylo ostatně posléze potvrzeno v rámci nařízené pitvy.⁴⁰ V daném případě se jednalo o zásadní pochybení

na straně policejního orgánu. Je otázkou názoru, zda se v případě nálezů lidské ruky jednalo již o doplňující ohledání, či nikoliv. Za předpokladu, že se ztotožníme s tím, že ohledání konané dne 8. 12. 2001 bylo provedeno nesprávně, je zřejmé, že se ohledání dne 4. 5. 2002 konalo jako opakované. Avšak vzhledem k tomu, že zahrada ohledána nebyla, lze tento úkon považovat za ohledání doplňující. Z nyní uvedeného jasně vyplývá, že zhruba 5měsíční časová prodleva mezi oběma ohledáními měla zásadní vliv na průběh vyšetřování a skutečnost, že manželům Stodolovým prošla již druhá vražda.

Třetí a čtvrtá vražda – obětí byl manželský pár ve věku nad 60 let. Stodolovi se do domu dostali pod záminkou žádosti o vodu. Poté se rozdělili a každý svou oběť nejdříve svázal, načež došlo k výslechu ohledně jejich cenností. Žena v důsledku obavy o život svého manžela prozradila místo ukrytých peněz. Muž zapíral, v důsledku čehož ho Jaroslav Stodola uškrtil kabelem od lampičky. Tímto způsobem následně usmrtil i ženu. Místo činu bylo opět zinscenováno jako sebevražda, neboť Stodolovi před odchodem oba manžele rozvázali a pustili v celém domě plyn. Lékař přivolaný na místo činu tak určil příčinu smrti udušení plynem. S ohledem na fakt, že manželé ve své domácnosti používali propanbutanové lahve, vzniklo podezření, zda k úmrtí nedošlo neodbornou instalací plynového sporáku. Následující den byly zahájeny úkony v trestním řízení pro možný trestný čin ublížení z nedbalosti ve smyslu § 148 odst. 1 trestního zákoníku, byla nařízena soudní pitva a vyšetřovatel nařídil vypracovat znalecký posudek týkající se plynových zařízení. Je zvláštní, že závěry pitvajících lékařů potvrdily výše uvedenou příčinu smrti – otravu plynem. Při provádění pitvy však muselo být patrné, že usmrčení manželé byli přinejmenším uškrceni. Tyto závěry byly zpochybňovány i znalci, kteří vypracovali znalecký posudek na plynová zařízení.⁴¹ K ohledání místa činu bylo přistoupeno dne 31. 7. 2002 ve 23:10 hodin. Protokol o ohledání místa činu obsahuje rozsáhlé informace o provedeném ohledání včetně zajištění dvou biologických stop – nedopalků cigaret. Tyto i přes fakt, že bylo prokázáno, že ani jeden z manželů nebyl kuřák, nebyly odeslány na následnou expertízu. Dále je nutno poznamenat, že policejní orgán nebral v potaz ani fakt, že na místě činu chybí některé osobní věci obětí, např. mobilní telefon. Jedná se tak o další pochybení policejního orgánu, který i přes značné rozpory v celém případě neučinil potřebná opatření k nalezení vrahů. I případ třetí a čtvrté vraždy byl následně odložen.

Pátá vražda – zde figurovala pouze Dana Stodolová. Ta si svou oběť (ženu 78 let) předem vytipovala a do domu se dostala pod záminkou žádosti o přespání. Obhlídku domu a hledání finanční hotovosti zahájila v době, kdy byla oběť na nákupu. Při návratu ji Dana Stodolová okamžitě napadla, svázala, posadila na židli a nutila ji k vyjádření informací o jejích cennostech. Když žena odmítla spolupracovat, Dana Stodolová ženě nejdříve ucpala ústa roubíkem, poté ji udeřila válečkem do hlavy a nakonec ji několikrát bodla do hrudníku. Následně dokončila ohledání domu sama. V domě ještě další noc přespala a druhý den se vrátila ke svému muži.⁴² Zde nastává první zlomový okamžik v kauze manželů Stodolových, neboť policejní orgán již od počátku vyšetřoval případ jako vraždu. Na základě podaných výpovědí bylo možno sestavit identikit, který proběhl televizním vysíláním, avšak vyšetřování bylo stále bez výsledku. Při ohledání místa činu, konaném dne 17. 8. 2002 v 15:20 hodin, byly zajištěny mj. následující stopy – trasologická stopa (otisk obuvi) a biologické stopy (nedopalky od cigaret, vlas, polovina válečku na těsto). Pozorný čtenář dojde k závěru, že se již podruhé objevují zajištěné nedopalky cigaret. Avšak vzhledem k jejich předchozímu nevyhodnocení nebylo možno je s címkoli porovnat. Je zřejmé, že i přes důkladnou snahu Dany Stodolové dům před odchodem uklidit, zanechala po sobě značné množství stop, které mohly vést k průlomu v celé kauze. Toto se však bohužel nestalo. Je nutno poznamenat, že v daném případě bylo přistoupeno k dalším dvěma

doplňujícím ohledáním, a to dne 18. 8. 2002, kdy důvodem bylo nalezení kuchyňského nože, který byl posléze vyhodnocen jako vražedná zbraň. Druhé doplňující ohledání se konalo dne 19. 8. 2002, neboť při prvotním ohledání nebyl ohledán celý pozemek, nýbrž pouze dům oběti. Skutečnost, že bylo zapotřebí provádět další dvě ohledání, potvrzuje neprofesionalitu a nedůslednost při prvotním ohledání. Zároveň již v daném případě lze spatřovat návaznost jednotlivých pochybení ze strany jednotlivých policejních orgánů vyšetřujících vraždu manželů Stodolových.

Šestá vražda – tento případ zcela jasně ukazuje ledabylý přístup orgánů činných v trestním řízení, které danou věc vyšetřovaly. Oběti se stal starší 81letý muž, který byl posléze nalezen na půdě svého domu. Kolem krku měl uvázanou šňůru od telefonu, z úst mu vytékala krev a pod ním ležela převrácena stolička. Na první pohled by se mohlo jednat o případ sebevraždy. Tento závěr vyvodil též policejní orgán při příjezdu na místo. Jeho závěry potvrdil i lékař provádějící ohledání mrtvoly. Nyní uvedené rozporoval až pitvající lékař, který ihned po zjištění, že se jednalo o násilnou smrt, kontaktoval příslušného vyšetřovatele, kterému sdělil své stanovisko. Vyšetřovatel však tuto informaci nebral na zřetel. Při ohledání místa činu dne 30. 10. 2002 byla zaprotokolována jedna zásadní informace, ke které měli příslušníci policejního orgánu přistupovat přinejmenším obezřetněji. Dioptrické brýle oběti byly nalezeny na kuchyňském stole v kuchyni, přičemž zavražděný muž měl údajně svou sebevraždu vykonat na půdě. S přihlédnutím k věku zavražděného lze mít jednoznačně za to, že by bez brýlí nebyl schopen dostat se sám na půdu, natož si kolem krku uvázat smyčku a poté se oběsit.⁴³ Následující den bylo provedeno dodatečné ohledání místa činu. Důvod v protokolu uveden nebyl.

Sedmá a osmá vražda – poslední útok manželů Stodolových byl zároveň tím nejhrůzostrašnějším. Jednání bylo původně směřováno proti třem osobám – dvěma sestrám starším 50 let a jejich matce. Stodolovi měli od počátku jasno, že zaútočí právě na zmíněné osoby, neboť v místě jejich bydliště bylo obecně známo, že mají dostatek finančních prostředků. Cílem Stodolových bylo místo činu zinscenovat tak, aby připomínalo souboj sester (při kterém měla zemřít i jejich matka) z důvodu střetu zájmů ohledně dispozice s finančními prostředky. Jaroslav Stodola se nejprve vrhl na jednu ze sester, kterou usmrtil. Posléze se pokusil zavraždit matku, a to tak, že ženu zalehl, dusil jí polštářem, a když se žena přestala hýbat, měl Stodola za to, že je mrtvá. Po útoku na matku a jednu ze sester, přišla na řadu poslední oběť. Tuto manželé společně odvedli do koupelny, kde se žena měla utopit ve vaně. Když se začala bránit, Jaroslav Stodola ji škrtil do té doby, než zůstala volně ležet ve vaně bez známek života. Dana Stodolová nakonec ženě podřezala žíly, aby místo činu vypadalo jako sebevražda poslední ženy z rodiny, která nebyla schopna unést své činy. Manželé si posléze z domu odnesli značnou finanční hotovost.⁴⁴ Matka zavražděných dcer však zázrakem přežila, vše nahlásila a započalo tak dvouleté trestní řízení, které nakonec skončilo usvědčujícím rozsudkem a doživotním trestem pro oba manžele.

Závěr

Ohledání místa činu patří svou povahou mezi nejsložitější, ale zároveň nejdůležitější úkony v trestním řízení. Umožňuje vytvořit si představu o způsobu spáchání trestného činu, jeho pachateli, oběti a dalších aspektech prověřované události.

S ohledem na rozsah práce bylo mým cílem poukázat na základní problematické aspekty provádění ohledání místa činu, se kterými se lze setkat. Jednotlivé poznatky byly popsány v rámci mediálně

známé kauzy manželů Stodolových, při které došlo k zásadním procesním pochybením.

Je zřejmé, že současná policejní praxe má k dispozici velké množství nově zavedených postupů a technických pomůcek, díky kterým bylo od vyšetřování manželů Stodolových možné provádění ohledání místa činu zdokonalit. I přesto je však třeba poukázat na některé z novějších praktik, jejichž účelem může být zkvalitnění policejní praxe. Při provádění ohledání místa činu je tak třeba vždy dbát na závažnost trestné činnosti. Je zřejmé, že jinak bude prováděno ohledání v případě trestného činu krádeže či loupeže oproti vyšetřování trestného činu znásilnění či vraždy.

Pro účely návrhů *de lege ferenda* by bylo vhodné uvažovat nad zakotvením obligatorních případů využití videozáznamu v závislosti na kategorizaci trestných činů. Není sporu o tom, že videodokumentace poskytuje nejkvalitnější obraz o činnosti pachatele na místě činu. Nejvhodnější by tak bylo zakotvení u zvláště závažných zločinů dle § 14 odst. 3 trestního zákoníku. Na základě takto vymezeného postupu by bylo možné i po provedení ohledání místa činu opakovaně toto místo zkoumat a v rámci toho zjišťovat nové informace nejen o modu operandi, ale i o dalších skutečnostech relevantních pro trestní řízení. V souvislosti s tímto návrhem je však zapotřebí poukázat na možnou problematiku změny právní kvalifikace. Je tak otázkou, zda by takovéto zakotvení nebylo policejní praxi spíše k tíži. V každém případě je třeba vycházet z teoretických základů dané problematiky a posléze je v rámci praxe postupně přizpůsobovat.

Seznam poznámek pod čarou

1 Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (dále jen „trestní řád“).

2 Jelínek i Gřivna se ve svých publikacích shodují, že trestní řízení je rozděleno do pěti stadií, resp. časových úseků. Jsou jimi přípravné řízení, předběžné projednání obžaloby, hlavní líčení, opravné řízení a vykonávací řízení. Viz JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní: podle stavu k 1. 1. 2020*. Praha: Leges, 2010-. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-550-0, s. 523; FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GŘIVNA. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0, s. 477.

3 Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále jen „trestní zákoník“).

4 Mladistvým se ve smyslu § 2 odst. 1 písm. c) zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže (dále jen „ZSVM“), rozumí „ten, kdo v době spáchání provinění dovršil patnáctý rok a nepřekročil osmnáctý rok svého věku“.

5 Názory na to, zda rozumová a mravní vyspělost tvoří další podmínku trestní odpovědnosti, se různí. Například Jelínek u pachatelů mladších 18 let uvádí, že se skutečně jedná o další z podmínek trestní odpovědnosti mladistvých. Kdežto Gřivna s tímto názorem zásadně nesouhlasí a tvrdí, že rozumová a mravní vyspělost je jen další z aspektů přičetnosti.

6 JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 8. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-576-0, s. 142.

7 Např. Musil, Chemlík, Porada či Heřmánek.

8 CHMELÍK, Jan. *Místo činu a znalecké dokazování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-42-3, s. 16.

9 CHMELÍK, Jan a Michaela BERVIDOVÁ. *Teoretické základy místa činu, znalecké činnosti a aplikační praxe*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2021. Eupress. ISBN 978-80-7408-222-1, s. 19–26.

10 Tamtéž, s. 13–14.

11 MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2004. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-878-9, s. 315.

12 Např. § 158 odst. 3 písm. d) hovoří mj. o ohledání věci, § 79d referuje o ohledání nemovité věci. Lze se však setkat s dalšími druhy ohledání, mezi které odborná literatura řadí ohledání mrtvoly či ohledání dokumentů nebo méně časté ohledání zvířat. Viz MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2004. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-878-9, s. 317–321.

13 Viz § 158 odst. 3 písm. d) ve spojení s § 160 odst. 4 trestního řádu.

14 CHMELÍK, Jan a Michaela BERVIDOVÁ. *Teoretické základy místa činu, znalecké činnosti*

a aplikační praxe. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2021. Eupress. ISBN 978-80-7408-222-1, s. 33–34.

15 O uvedených druzích bude pojednáno v kapitole 2.

16 CHMELÍK, Jan a Michaela BERVIDOVÁ. *Teoretické základy místa činu, znalecké činnosti a aplikační praxe*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2021. Eupress. ISBN 978-80-7408-222-1, s. 73.

17 PORADA, Viktor. *Kriminalistika: technické, forenzní a kybernetické aspekty*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-741-2, s. 505.

18 NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty a studenty Policejní akademie České republiky v Praze*. Praha: Abook, 2017. ISBN 978-80-906974-0-9, s. 229.

19 Např. PORADA, Viktor. *Kriminalistika: (úvod, technika, taktika)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-038-3, s. 240.

20 Jedná se o určitou věc, která má důležitý význam pro trestní řízení a slouží k prokázání toho, zda se opravdu stal skutek, v němž je spatřován daný trestný čin. Jedná se tak o přímý důkaz.

21 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2011, č. j. 6 Tdo 768/2011-32.

22 Nyní lze trestný čin nalézt ve znění § 330 trestního zákoníku pod názvem trestný čin maření úkolu úřední osoby z nedbalosti.

23 Je zřejmé, že vedoucí skupiny nemůže nést odpovědnost za každý jednotlivý úkon, neboť k tomu ani není dostatečně kompetentní. Například znalec odpovídá za ohledání mrtvoly či kriminalistický technik odpovídá za správné zajištění stop. Pro naplnění účelu ohledání je však zapotřebí, aby při provádění úkonu byla jasně stanovená osoba, která ponese odpovědnost za celkové ohledání místa činu.

24 KREJČÍ, Z. Trestní řízení a kriminalistické aspekty ohledání dle § 113 trestního řádu, včetně problémů v kriminalistické praktické činnosti; FRYŠTÁK, Marek. *Trestní právo v aplikační praxi: multimediální učební text*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010. ISBN 978-80-210-5247-5, s. 24–25.

25 Neodkladným úkonem se pro účely trestního řízení rozumí úkon, který vzhledem k nebezpečí jeho zmaření, zničení nebo ztráty důkazů nesnese odkladu na dobu, než bude zahájeno trestní stíhání (viz ust. § 160 odst. 4 trestního řádu).

26 Tato povinnost byla dovozena např. z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 2. 2011, sp. zn. 5 Tdo 47/2011.

27 DOLNÍ, M. K Některým problémům ohledání místa činu. *Kriminalistický sborník*, 1986, 30(8), s. 509.

28 Negativními okolnostmi se rozumí takové změny, které jsou v logickém rozporu se situací na

místě činu a dalšími informacemi v rámci ohledání zjištěnými. Viz MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2004. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-878-9, s. 325; PORADA, Viktor. *Kriminalistika: úvod, technika, taktika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-038-3, s. 236.

29 ŠELLENG, D. Význam ohledání místa činu při dokazování v trestním řízení; JELÍNEK, Jiří. *Dokazování v trestním řízení v kontextu práva na spravedlivý proces*. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-287-5, s. 366–380.

30 Konkrétně by se jednalo o porušení třetí části práva na obhajobu, tedy práva obviněného na náležitý postup orgánů činných v trestním řízení.

31 Viz čl. 17 odst. 4 Pokynu policejního prezidenta ze dne 28. května 2013, o plnění některých úkolů policejních orgánů Policie České republiky v trestním řízení.

32 DOLNÍ, M. K Některým problémům ohledání místa činu. *Kriminalistický sborník*. 1986, 30(8), s. 509–510; nebo KREJČÍ, Z. Trestní řízení a kriminalistické aspekty ohledání dle § 113 trestního řádu, včetně problémů v kriminalistické praktické činnosti; FRYŠTÁK, Marek. *Trestní právo v aplikační praxi: multimediální učební text*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010. ISBN 978-80-210-5247-5, s. 26–27.

33 NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty a studenty Policejní akademie České republiky v Praze*. Praha: Abook, 2017. ISBN 978-80-906974-0-9, s. 225.

34 Viz § 113 odst. 2 trestního řádu.

35 KÚP se představí na Pragoalarmu. *Policie ČR* [online]. Praha: oddělení redakce a PR KÚP, 2008 [cit. 2022-08-22]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/utvary-policie-cr-celorepublikove-utvary-kriminalisticky-ustav-praha-zpravodajstvi-kup-na-pragoalarmu.aspx>.

36 KREJČÍ, Z. Trestní řízení a kriminalistické aspekty ohledání dle § 113 trestního řádu, včetně problémů v kriminalistické praktické činnosti; FRYŠTÁK, Marek. *Trestní právo v aplikační praxi: multimediální učební text*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010. ISBN 978-80-210-5247-5, s. 29.

37 VOJNA, P. Pravidlo obligatornosti zajišťování a ohledání místa, věci a stop a pravidla určující odpovědnost za tyto úkony. *Kriminalistický sborník*, 198 (24), č. 7, s. 441–442.

38 PLESKOT, J., LACINA, P., ŠAFR, M. Skutky manželů Stodolových z pohledu soudního lékařství. *Kriminalistický sborník*, 2016 (60), č. 4, s. 7–20.

39 DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4, s. 412.

40 DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4, s. 412–413.

41 DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4, s. 413.

42 DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4, s. 413.

43 DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4, s. 413–414.

44 DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4, s. 414.